

Invid Jalalabadvägen i Kabul.

Kabul: från en till fyra

TEXT: BÖRJE ALMQVIST

De afghanska städerna växer explosionsartat. Hit kommer mängder av människor som inte längre kan försörja sig på landsbygden men också yngre män och familjeöverhuvuden för att tjäna pengar så att familjerna som lever kvar i byarna ska klara sig.

Många av de fem miljoner återvändande flyktingarna som återvänt till Afghanistan från grannländerna Iran och Pakistan sedan 2001 har även de sökt sig till städerna eftersom de inte kan försörja sig på sin gamla hemort.

Kabuls befolkning har från hösten 2001 ökat från cirka en miljon till uppskattningsvis mellan fyra och fyra och en halv miljoner invånare.

MAJORITETEN av de som kommer till städerna börjar ofta jobba som

daglönare, ett trasproletariat som flockas i gatukorsningarna i städer som Kabul, Herat, Jalalabad, Mazar-i-Sharif, Kunduz, Taloqan och Pul-i-Khumri.

Männen hoppas framförallt på att få jobb som byggnadsarbetare. Byggsektorn står för hälften av alla nyinvesteringar i Afghanistan men är känslig och kan snabbt svänga och göra många arbetslösa. Efter den våldsamma upptrappningen av våldet i Afghanistan 2006 minskade investeringarna det sista kvartalet 2006 med över 80 procent i jämförelse med kvartalet innan.

Största delen av alla investeringar är statliga, huvudsakligen finansierade med biståndspengar.

– Många människor från Samanganprovinsen och andra torkdrabbade områden i norr kom hit till Pul-i-Khumri i Baghlan, liksom till Kabul.

De hittar inga jobb så de blir daglönare, berättar Enayatullah Ahmad, chef för den afghanska biståndsorganisationen CoAR.

MÅNGA FÖRSÖKER också ta sig till grannländerna. Framförallt åker man till Iran, som ger visum till de som har råd att betala. Annars smugglas de till Iran där de blir illegalt invandrad svart arbetskraft. Pakistan ger inga visum och afghaner utsätts rutinmässigt för polisens identitetskontroller.

En FN-källa som följt utvecklingen inom jordbrukssektorn i norr berättade i vintras för Afghanistan-nytt om att många människor lämnar landsbygden.

– Det handlar om tiotusentals människor. De gör det inte bara på grund av torka. En annan vanlig orsak är den skriande arbetsbristen inom jordbrukssektorn. De flesta som

MARKUS HÅKANSSON

miljoner på sex år

återkom från landsflykten kunde inte hitta några jobb, berättar han.

Andra åker för att de tappat tron på en ljusare framtid.

– Framtidstro är viktigt. Efter valen till president och parlament ser folk samma människor vid makten som tidigare och ingen eller liten möjlighet till förändring. Afghanistan idag är som ett helt annat land när det gäller hopp om framtiden om man jämför med den allmänna synen för några år sedan. Då hoppades och trodde man på freden, framtiden och en möjlighet att bygga upp landet. Den framtidstron verkar nu i många stycken vara som bortblåst.

Flera rapporter från bland annat Världsbanken och forskningsinstitutet *Afghan Research and Evaluation Unit*, AREU, har de senaste åren visat på att en stor del av landsbygdsbefolkningen måste få sin försörjning

från familjemedlemmar arbetande i städer och utomlands.

Världsbanksmedarbetarna Negar Ghobadi, Johannes Koettl och Renos Vakis utredning genomfördes 2003, när utvecklingen i stort såg ut att gå åt rätt håll. Här framgår att i nästan vart femte hushåll på landsbygden hade någon familjemedlem antingen flyttat inom landet eller utomlands för att arbeta. Så gott som inget hushåll angav att de flyttat för att motverka konsekvenserna av torka eller arbetslöshet trots att många hade den erfarenheten. Den viktigaste faktorn var fattigdom och för få arbetstillfällen.

DE FLESTA EMIGRANTER skickar pengar till sina familjer. För det mesta handlar det om mindre summor, i genomsnitt motsvarande en dryg tusenlapp per år men de fattigaste

skickar bara i genomsnitt knappt 200 kronor. Pengarna används i huvudsak till att köpa mat, kläder och mediciner. Inte till investeringar som kan förbättra livsvillkoren.

Hushåll i lite större samhällen, med tillgång till bevattnat jordbruk, marknader, allmänna transporter och hälsovård har, inte föga överraskande, mindre benägenhet att emigrera.

Sambanden motiverar ökade investeringar i infrastruktur och regional tillväxt, konstaterar författarna. De förordar en policy för lokal utveckling som det bästa sättet att bekämpa fattigdomen på landsbygden.

Idag går investeringarna i stor utsträckning till Kabul och andra större städer som drar till sig landsbygdens fattiga, vilket medför att fattigdomen bara flyttas till andra platser.

Den utbildade och mindre literata arbetskraften som kommer till ►

► städerna är, enligt AREU:s studier i Mazar-i-Sharif och Pul-i-Khumri, hänvisade till en informell arbetsmarknad med hård konkurrens, stor osäkert och oregelbundna arbetstider, låga inkomster och stora säsongsmässiga variationer vad gäller arbetstillfällena. Folk är bland annat hänvisade till att sälja varor från kärror på gatorna, utföra enklare hantverksarbete på kontrakt i hemmet samt tillfälliga lönearbeten.

I EN TIDIGARE STUDIE över migrationen från landsbygden; *Bound for the City: A Study of Rural to Urban Labour Migration* från 2005, också den gjord av AREU, framgick att migrationen till städerna ökade kraftigt. Nästan hälften av alla tillfrågade som flyttat till Herat, Kabul och Jalalabad hade kommit under det senaste året. Två och en halv gånger så många som året innan. En överväldigande majoritet av de intervjuade hade också arbetat utomlands under någon period.

De flesta ansåg emellertid att de fått det bättre, trots att det mesta av inkomsterna gick till mat och husrum.

Utredarna konstaterar att flytten till städerna i stort sett bara förflyttar fattigdomen från land till stad. Bara ett fåtal hade lyckats förbättra sina inkomster.

Efter en tid brukar män som flyttat till städerna ta dit sina familjer, vilket har ett samband med jord- och bostadsbristen på landet.

Undersökningen visar att arbetsmarknaden i städerna är på gränsen till att mättas, vilket orsakar arbetslöshet, undersysselsättning och svårigheter att hitta regelbundet arbete.

TVÅNGSREPATRIERINGEN av flyktingar från grannländerna i år har ytterligare försvårat försörjningsmöjligheterna. Under första halvåret i år tvångsavvisades 100 000 av de illegala afghanska arbetskraftsinvandrarerna i Iran tillsammans med flyktingar. Pakistan har under tvångsmässiga former repatrierat 10 000-tals afghaner och ska avvisa sammanlagt två miljoner afghanska flyktingar. I Iran är siffran en miljon och man börjar redan nästa år.

Kabul. En massiv befolkningstillväxt har gjort den afghanska huvudstaden till en mångmiljonstad.

Några formella möjligheter att skaffa sig yrkesutbildning finns inte för dem som kommer till städerna, vilket sätter sina spår i kvalitén på många nybyggen. Detta har lett till en import av tusentals pakistanska yrkesarbetare.

AREU-studien *Rethinking Rural Livelihoods in Afghanistan*, utgiven i augusti 2004, konstaterar att för de fattigaste byarna som ingick i undersökningen var inkomster vid sidan av jordbruket de viktigaste inkomstkällorna. De flesta hushåll hade ett flertal inkomstkällor vid sidan av jordbruket för att klara sig.

– Det är en myt att 70 procent som bor på landsbygden lever på jordbruk. Det är mycket vanligt att folk har en diversifierad ekonomi. De flesta har andra inkomster mellan jordbruksarbetetsperioderna och på vintern. Bröder delar ofta på inkomsterna från jordbruket och andra inkomstkällor för att försörja

sina familjer och många jobbar under långa perioder på annan ort, säger forskaren Alan Roe på AREU.

UNDERSÖKNINGAR FRÅN Aga Khan Foundation stöder mycket av AREU:s forskningsresultat.

– Jordinnehaven är små och folk reser idag under längre perioder utanför sina hemområden än förr för att arbeta. En del byar är mycket hårt drabbade av torkan och migrationen kommer att öka, säger Sanjeev Kumar Gupta, landsbygdutvecklingsamordnare för Aga Khan Foundation i Pul-i-Khumri, i provinsen Baghlan i norra Afghanistan.

Många människor är skördearbetare i opiumdistrikten med relativt höga löner. Andra låter sig värvas som talibansoldater för uppemot 300 dollar i månaden.

I opiumproducerande områden ligger utflyttningen och säsongsarbetet på en betydligt lägre nivå än i de

MALIN LAGER

områden där folk försöker försörja sig på sedvanligt jordbruk. I Samanganprovinsen, extremt hårt drabbat av torkan 2006, hotade bönder i december samma år att återgå till opiumodling eller emigrera på grund av torkan och brist på samarbete från den afghanska statens sida – att staten bara förbjudit opiumodling utan att tänka på alternativen.

– I en intervju i den afghanska tidningen *Arman-e Milli* i slutet av december sa Samangans guvernör

Abdul Haq Shafiq att om det inte skapas arbetstillfällen så kommer de flesta människor att flytta och söka sig till andra länder. Han värdade återigen till det internationella samfundet om bistånd till provinsen.

Här konstaterades att om folk inte får den hjälp de behöver så kommer fler än tidigare att plantera opium under 2007 och farhågorna har tyvärr besannats. Afghanistan har nu så gott som världsmonopol på heroinmarknaden. ■